

ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР НАУКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АПВ
БІЛОРУСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ІНСТИТУТ СОЦІАЛЬНИХ ТА ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
КАЗАХСЬКИЙ АГРОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. С.СЕЙФУЛЛІНА
ХАРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ І МЕНЕДЖМЕНТУ
ІЖЕВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. М.Т.КАЛАШНИКОВА
НАУКОВИЙ КЛУБ «SOPHUS»

ІННОВАЦІЙНИЙ ШЛЯХ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА: ПРОБЛЕМИ, ДОСЯГНЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Збірник наукових праць
міжнародної науково-практичної
Інтернет-конференції

30–31 травня 2013 року
м. Кам'янець-Подільський, Україна

ЕКОНОМІЧНИЙ БЛОК ДОСЛІДЖЕНЬ

*Архіпов Н.М., магістрант кафедри економіки
та фінансів підприємства
Київський національний торгово-економічний університет
м. Київ, Україна*

БІЗНЕС-ПЛАН ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЕКТУ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Роблячи перші кроки в бізнесі або реалізуючи новий проект, можна зіштовхнутися, по-перше, з недостатністю фінансових ресурсів, по-друге – з багатьма непередбачуваними обставинами, які можуть збити ваше підприємство з обраного курсу. Щоб цього уникнути необхідно заздалегідь викласти свої цілі, оцінки і прогнози на папері, тобто скласти бізнес-план.

На сьогоднішній день більшість людей ототожнює такі поняття як "бізнес-план" та "інвестиційний проект". Проте ці поняття, хоча і мають багато спільного, проте не є тотожними.

Метою даного дослідження є визначення основних особливостей та відмінностей бізнес-плану інвестиційного проекту від інших основних типів бізнес-планів.

Існують дві найважливіші причини для підготовки бізнес-плану:

1. Перекопати сторонніх інвесторів в доцільності вкладання коштів в ваш бізнес або надання кредиту.
2. Допомогти зберегти обраний курс і не дозволити випадковим обставинам відхилити вас від обраної цілі.

Основна мета бізнес-плану – досягнення розумного і виконуваного компромісу між тим, що фірма хоче і тим, чого може досягти. План покликаний показати працівникам і потенціальним інвесторам цілісність обраного курсу.

Бізнес-план має два принципових напрямки розробки:

1. Внутрішній – підготувати замовнику інформаційне дос'є, програму реалізації проектної пропозиції з оцінкою результатів на кожному етапі його реалізації.
2. Зовнішній – інформувати про технічні, інформаційно-економічні, фінансові, юридичні та інші переваги (а також ризики та проблеми) зовнішнього інвестора інші зацікавлені організації, муніципальні органи, що приймають рішення (наприклад, комерційні банки, що надають кредит).

Сучасна вітчизняна концепція бізнес-планування наділяє бізнес-план такими характеристиками:

1. Бізнес-план є письмовим документом, в якому викладено сутність, шляхи і способи реалізації підприємницької ідеї; охарактеризовані ринкові виробничі, організаційні і фінансові аспекти майбутнього бізнесу та особливості управління ним. Він є основою для здійснення підприємницької діяльності, необхідною передумовою залучення інвесторів до процесу фінансування розробки та реалізації підприємницької ідеї, реалізації інноваційно-інвестиційних проектів.

2. У ринковій системі господарювання бізнес-план виконує дві важливі функції зовнішню (ознайомлення ділових людей із сутністю та програмою реалізації нової підприємницької ідеї) та внутрішню (опрацювання системи управління реалізацією підприємницького проекту).

3. Обов'язковою передумовою розробки високоякісного бізнес-плану є формування інформаційного поля, тобто відомостей різного характеру для забезпечення процесу бізнес-планування.

4. Загальна методологія розробки бізнес-плану, як правило, охоплює три стадії: початкову (розробляється концепція майбутнього бізнесу), підготовчу (формується інформаційне поле стосовно майбутнього бізнесу; виявляються сприятливі фактори та загрози з боку зовнішнього середовища; оцінюються сильні й слабкі сторони фірми; формулюються її місія та конкретні цілі; вибирається її стратегія; виявляються можливі стратегічні альтернативи) та основну (відбувається безпосереднє опрацювання конкретного бізнес-плану) [2, С. 7].

Підготовка детального бізнес-плану вимагає значних затрат часу та сил. Проте в готовому вигляді бізнес-план стане основою подальшої діяльності, свого роду картою, за допомогою якої буде скоріше досягнуто поставлену ціль.

Було б перебільшенням стверджувати, що при наявності бізнес-плану завжди можна розраховувати на отримання фінансування. Але план може допомогти в повній мірі продемонструвати свої підприємницькі й організаторські здібності, донести свої ідеї до потенціальних інвесторів. Цими людьми можуть бути банкіри, партнери, або консалтингові агентства. Їм буде легше вас зрозуміти і сприйняти доводи, що ви приводитимете. Як тільки вони розберуться в ваших цілях, їм буде простіше допомогти вам.

Розробка бізнес-плану дозволяє глибше розібратися в процесі планування. Саме сама робота над складанням плану і план як кінцевий результат забезпечать довготривале благополуччя компанії. Розвиток компаній носить динамічний характер. Так само стрімко міняються і ринкові, конкурентні умови діяльності компаній на ринку. Неможливо очікувати, що всі події будуть обов'язково відбуватися саме так, як викладено в бізнес-плані, однак знання і уявлення, отримані при розробці цього плану, допоможуть компанії достатньо швидко адаптуватися до будь-яких змін на ринку.

Щоб зрозуміти, що таке бізнес-план інвестиційного проекту, треба розкрити поняття інвестиційного проекту як економічної категорії.

В загальному вигляді проект є організаційною формою реалізації процесу інвестування. У даному понятті зосереджене як стратегічне планування, так і

практична реалізація оперативного управління. Для більш повного охоплення багатофункціональності даного поняття доцільно було б виділити два підходи визначення сутності проекту, які є найпоширенішими в економічній літературі:

1. Проект – спеціальним чином підготовлена документація з повним описом та обґрунтуванням всіх особливостей майбутнього інвестування. Тобто проект – документований інвестиційний план.

2. Проект – комплекс заходів, що здійснюються інвестором з метою реалізації свого плану примноження капіталу.

Другий підхід дозволяє більш комплексно дослідити економічні аспекти інвестиційного проекту, його закономірності та економічні чинники існування. Тому цей підхід покладемо в основу висвітлення суті проекту.

А.І. Зімін трактує інвестиційний проект як програму реалізації інвестицій, пов'язану з обґрунтуванням економічної доцільності, обсягом та терміном реалізації вкладень, у тому числі із складанням усієї необхідної проектно-кошторисної документації та описанням конкретних практичних дій по здійсненню бізнес-плану [3, С. 158].

В.П. Попов та В.П. Семенов визначають інвестиційний проект як комплекс взаємопов'язаних заходів для вкладання капіталу протягом обмеженого періоду часу з метою отримання доходів в майбутньому [4, С. 37].

Н.М. Гайдис розглядає інвестиційний проект як об'єкт фінансової операції, яка пов'язана з розподіленнями в часі фінансових надходжень та витрат грошових коштів [5, С. 59]. Виходячи з такого тлумачення, будь-яке планування можна вважати інвестиційним, що не є цілком правильним, адже грошові потоки характерні не лише для інвестиційної діяльності.

В.П. Савчук дає наступне визначення проекту – спеціальним чином оформлена пропозиція про зміну діяльності підприємства, що переслідує певну ціль. [6, С. 654]

На думку В.Базилевича, інвестиційний проект — цілеспрямоване, заздалегідь опрацьоване, заплановане створення та модернізація фізичних об'єктів, технологічних процесів, технічної та організаційної документації для них, матеріальних, фінансових, трудових та інших ресурсів, а також управлінських рішень і заходів їх виконання [7, С. 13]. Тобто, автор дещо звужує поняття інвестиційного проекту, розглядаючи його лише як захід з проектування, будівництва чи модернізації діючого виробництва, результатом реалізації якого є фізичні об'єкти.

У теорії та практиці управління інвестиційний проект визначається як діяльність, при якій матеріальні, фінансові та людські ресурси організовані новаторським способом для виконання унікального завдання в умовах визначеного бюджету та строку та досягнення позитивних змін, що відповідають певним кількісним та якісним параметрам. [8, С. 272]

Отже, по своїй суті інвестиційний проект є сукупністю унікальних, неповторних заходів з наступними, притаманними йому ознаками:

- наявністю чітко сформульованої мети проекту, яка є бажаним результатом, досягнутим у рамках заданого строку та визначених умов реалізації;

- кількісною оцінкою результатів реалізації проекту структуризацією проекту за цілями;
- мета проекту має свою структуру, представлену в вигляді ієрархії цілей, починаючи з стратегічних та закінчуючи конкретизованими тактичними завданнями;
- зміною стану проекту для досягнення поставленої мети. Адже реалізація інвестиційного проекту пов'язана із змінами у відповідній системі та перетворенням теперішнього стану у бажаний;
- обмеженістю ресурсів, яка свідчить про те, що кожен проект має свій обсяг матеріальних, людських і фінансових ресурсів;
- наявністю часових меж. Це означає, що проект має чітко визначений строк його початку та завершення;
- унікальністю, що проявляється у відповідному рівні інновацій, комплектності та структурованості.

Отже, узагальнюючи вищевикладене можна дати наступне визначення інвестиційного проекту: інвестиційний проект — системно обмежений і закінчений комплекс взаємопов'язаних організаційно-правових, розрахункових та конструктивно-технічних заходів, що забезпечує окремий напрям стратегічного розвитку суб'єкта господарювання, обґрунтовує необхідність інвестиційних ресурсів та включає систему відповідних управлінських рішень з ціллю досягнення конкретних результатів за умов обмеженості ресурсів та чітко визначених строків.

Таким чином, на відміну від інших типів бізнес-планів, бізнес-план інвестиційного проекту має найбільше охоплення та деталізацію проробки, оскільки включає в собі не лише розділи типових бізнес-планів, а й додаткові матеріали (інвестиційний план, розрахунки з інвесторами, захист інтересів інвесторів, екологічну та соціальну складову, більш детальні рекомендації/настанови щодо управлінських рішень під час реалізації проекту).

Література

1. Маркова В.Д. Бизнес-планирование – Новосибирск: ЭКОР, 1994, 153с.
2. Гетало В.П., Гончаров Г.О., Колісник А.В. – Бізнес-планування – Київ "ВД "Професіонал"" 2008р, 236ст
3. Зимин А.И. Инвестиции: вопросы и ответы. — М.: ИД «Юриспруденция», 2006. — 256 с.
4. Попов В.П., Семенов В. П. Организация и финансирование инвестиций. — СПб.: Питер, 2001. — 224 с.
5. Золотогоров В.Г. Инвестиционное проектирование: Учеб. пособие, — Мн. ИП «Экоперспектива», 1998. — 463 с.
6. Савчук В.П. Практическая энциклопедия. Финансовый менеджмент: 3-е изд. — К.: Companion Group, 2008. — 880 с.
7. Базилевич В., Мазур І. Методичні аспекти оцінки масштабу тіньової економіки // Економіка України. — 2004. — № 8. — С. 36-44.
8. Грицай Т.Л. Інвестиційний проект як економічна категорія // Фінанси, облік і аудит. — 2011р. - №18 – С.45-42.

